

Nr 958

Av herr Henningsson m. fl., om ett naturreservat vid Kullaberg.

(Lika lydande med motion nr 849 i Första kammaren)

Behovet av fritids- och strövområden har under de senare åren allt starkare gjort sig gällande, och det kan förutses att detta behov kommer att öka i betydande grad. I de delar av landet, där befolkningstätheten är stor, växer problemet oroande snabbt, och fördenskull bör alla möjligheter tillvaratagas.

I Skåne finnes flera områden med sådan natur att de utgör lockande utflyktsmål, men den stora boendetätheten ställer stora krav på rymliga och lämpliga områden.

I nordvästra hörnet av Skåne ligger Kullaberg, ett ur natursynpunkt utomordentligt område, som har stor betydelse för befolkningen i hela landskapet.

Till Kullaberg strömmar turister i stort antal under den tid av året då vädret inbjuder därtill. Med sina säregna klippor utgör detta område också ett uppskattat mål för våra sportfiskare. Tyvärr utgör detta område också en källa till stark irritation.

Redan 1561 startades den välbekanta Kullens fyr, således för mer än 400 år sedan. Fyren eldades från begynnelsen med kol, som fraktades från kolbrott i trakten av staden Höganäs. Med detta förhållande klarlagt måste det framstå som naturligt att det funnits väg upp till fyren från Mölle samhälle sedan mer än 400 år. Hur ägandeförhållandet var ordnat vid tiden för fyrens tillkomst är för oss obekant, men den 31 oktober 1842 upprättades nu gällande köpekontrakt mellan dåvarande ägaren av marken och Kungl. Maj:t och kronan som här nedan återgives i sitt ursprungliga skick.

Contract mellan Kongl. förvaltningen af sjöärenden å ena sidan samt J. A. Brink å den andra, om överlåelse till Kongl. Maj:t. och Kronan af större plats för Fyr-Inrättningen vid Kullen i Malmöhus län.

J. A. Brink, såsom egare till Krono-Skatte-Rusthållshemanet No 1 Kullagård, vill härmedelst, för sig och blifvande egare till detta hemman medgifva att Kongl. Maj:t och Kronan må, ifrån och med år 1842 räknadt, i everderliga tider oqvaldt ega och begagna en å Charta affattad, för Fyr Inrättningen vid Kullen utsynt större tomtplats af tillsammans 21 444 quadratalnar, deruti inbegripen en förut afstådd tomt af 3 000 quadratalnar, med rättighet derjemte till farbar väg över nämnda

hemmans egor till och från berörde Båk, emot det att, utom den städja af 24 Rd Bn, J. A. Brink redan af Kongl. Maj:t och Kronan erhållit han, samt efter honom blifvande egare til besagde hemman likaledes af Kronan årligen tillgodonjuta en tomtlega af 8 Rd samma mynt — — —.

(Dessa 8 Rd utbetalas årligen till ägaren och utgjorde i 1965 års penningvärde en summa av 1 012 kr. per år.)

Av det anförda framgår att det här återgivna kontraktet av år 1842 till alla delar är gällande, då ersättningen till nuvarande ägaren fullgöres i enlighet med kontraktets bestämmelser.

Likväl har det märkliga inträffat att nuvarande ägaren AB Kullabergs Natur år 1915 stängde av vägen från Mölle samhälle upp till fyren. Vägen försågs då med stabila grindar samt vakt som krävde betalning för envar som ville passera grindarna. Dessa grindar är numera borttagna, men vaktten har fortfarande till uppgift att avkräva varje passerande en avgift av 75 öre per person och kr. 2: 25 för varje bil utan förare som får erlagga personavgift med 75 öre. För bussar kräves likaledes 75 öre per passagerare. Redan år 1915 var det omfattande protester mot detta förfaringsätt; petitionslistor med mängder av namn sändes till länsstyrelsen i Malmöhus län men helt utan resultat. Allmänt har man i bygden haft den uppfattningen att bolaget fått länsstyrelsens tillstånd att avstänga vägen, men vid en direkt hänvändelse till länsstyrelsen framgår det att så inte är fallet. Bolaget har helt egenmäktigt stängt av vägen, en väg som vid tiden för avstängningen legat utlagd och varit befarens i minst 354 år. Hur detta kunde tillåtas år 1915 är svårt att förstå, men ännu svårare är det att fatta att detta förfaringsätt har fått fortsätta i mera än 50 år utan de ansvariga myndigheternas ingripande. Men det mest obegripliga ligger likväl däri att ett betydande antal personer har dömts till skadestånd och dryga böter för egenmäktigt förfarande därför att de med hävdande av allemansrättens principer har passerat vägen utan att erlagga avgift. Sett mot bakgrunden av mellan staten och bolaget gällande kontrakt är här relaterade händelser upprörande.

Motioner rörande samma ämne har tidigare förelegat såväl vid 1965 som vid 1966 och 1968 års riksdagar men har i samtliga fall avslagits. Vid tiden för motionens avlämnande 1966 var det ej för motionärerna känt vad köpekontraktet innehöll. Detta blev känt först efter motionstiden. Däremot redovisades dessa uppgifter i den omfattande debatt som förekom vid frågans behandling i andra kammaren (se andra kammarens protokoll av den 20 april 1966). Vi förmodar att när nu dessa fakta redovisats frågan får ses ur ett annat utgångsläge, då det näppeligen kan anses vara vare sig rimligt eller riktigt att staten varje år betalar en inte obetydlig summa för rätten att färdas över bolagets mark, varefter bolaget likväl kräver varje statens medborgare på likvid för samma sak. Det kan inte i något avseende bestridas att området är föredömligt underhållet. Men de avgifter som in-

flyter (ca 200 000—250 000 kr. per år) står inte i rimliga proportioner till vakthållningens kostnader (ca 40 000 kr. per år enligt verksamhetsberättelsen), då man har anledning förmoda att huvuddelen av vakthållningens kostnader kommer på den del av densamma som inkasserar avgifterna.

De vid Kullaberg rådande förhållandena får anses vara unika i vårt land. På många andra ställen i landet står liknande vackra naturområden helt fria för besök av allmänheten. Man kan heller inte underlåta att påtala faran av att enskilda eller bolag får helt fritt efter eget skön avstänga tillfartsvägar till sådana områden som är attraktiva för sin skönhet och belägga besökarna med avgifter helt efter eget gottfinnande. Med avseende på gällande kontrakt måste det anses naturligt att vägen upp till Kullens fyr, som är en direkt fortsättning av landsvägen till Mölle samhälle, i sin helhet införlivas med det allmänna vägväsendet. Naturligtvis måste även andra former av ersättningar för området skötsel ifrågakomma. Formerna härför bör enligt vår mening bli föremål för såväl överläggningar som utredningar. För att ytterligare belysa önskvärdheten av en tidigare föreslagna utredning vill vi som bilagor redovisa dels bilaga 1: Länsstyrelsens i Malmöhus län resolution angående förklaring som naturreservat av ett till AB Kullabergs natur gränsande område enligt bifogad karta, dels bilaga 2: Skrivelse från samma länsstyrelse till Hälsingborgs stad, med anhållande av bidrag för anordnandet av vägar och parkeringsplatser inom det som naturreservat förklarade området.

I nämnda skrivelse framhålles att Hälsingborgs stad, som anses vara centralorten i nordvästra Skåne, föreslås anslå 30 000 kronor som kommunalt bidrag för vägarna inom området. Framställningen bifölls av stadsfullmäktige i Hälsingborg. Med beaktande av de båda områdenas läge, gränsande intill varandra, med i stort sett samma natur, borde en sammanläggning av de båda områdena till ett vara en helt naturlig åtgärd. Att samma villkor skall gälla för besökare är lika naturligt. Behovet av sammanläggning reser sig så mycket starkare därför att den mest attraktiva utsiktspunkten är just den vid vilken Kullens fyr är belägen.

Ett bibehållande av dessa båda områden med var för sig olika villkor för besökarna ger otvivelaktigt underlag för ett klasstänkande, som ur allmänhetens synvinkel verkar stötande, med ett större område fritt för allmänheten, det mindre och mest attraktiva däremot avgiftsbelagt. Vår natur får, enligt vår mening, inte delas upp enligt sådana principer. Den just nu pågående debatten om jämlikheten i vår demokrati får inte bemötas så att också vår tillgång till landets natur delas upp för olika kategorier av medborgare.

Med stöd av det anförda föreslår vi därför,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t
hemställa

att möjligheterna för en sammanläggning av de båda områdena till ett gemensamt naturreservat måtte utredas, samt att frågan om allmänhetens rätt att befara vägarna inom området likaså måtte utredas.

Stockholm den 27 januari 1969

<i>Einar Henningsson (s)</i>	<i>Erik Adamsson (s)</i>	<i>John Johnsson (s)</i> i Blentarp
<i>Gusti Gustavsson (s)</i> i Ängelholm	<i>Eric Svenning (s)</i>	<i>Börje Nilsson (s)</i> i Kristianstad
<i>Hans Jönsson (s)</i> i Arlöv	<i>Eric Jönsson (s)</i> i Malmö	<i>Hugo Bengtsson (s)</i> i Landskrona
<i>Erik Johansson (s)</i> i Simrishamn	<i>Gunnar Engkvist (s)</i>	<i>Villiam Björk (s)</i> i Påarp

LÄNSSTYRELSENS I MALMÖHUS LÄN
resolution i ärende angående förklaring
som naturreservat; given å landskansliet i
Malmö den 3 augusti 1965.

Området längst ut på Kullen i Brunby kommun är genom Aktiebolaget Kullabergs Natur upplåtet för allmänheten. Dess fortsättning utmed Skålderviken ända bort till Arild är känd för sin skönhet och märkliga beskaffenhet och har en väsentlig betydelse för allmänhetens friluftsliv. Detta område, omfattande omkring 1 000 hektar, tillhör Krapperups fideikommiss.

Uti en den 16 juni 1965 inkommen skrivelse har innehavaren av fideikommisset, friherre Gustaf Gyllenstierna hemställt att området ifråga under vissa villkor måtte avsättas som naturreservat. Området har avgränsats med röd linje, å en samtidigt ingiven kartskiss.

Länsarkitekten har i ärendet yttrat bl. a. »Det nu föreslagna naturreservatet är beläget i ett ur naturvårdssynpunkt betydelsefullt område. Genom avsättning av områden, vilka är representativa för svensk natur och det svenska odlingslandskapet kan forskningens intresse tillgodoses samtidigt som man till eftervärlden bevarar exempel på äldre odlingsformer och försvinnande landskapstyper. Enligt länsarkitektens mening är det här ifrågasvarande området, med sin rikt varierade natur och tillgång till mer eller mindre dramatiska kustområden, ett utmärkt exempel på ett lämpligt naturreservat. Genom sin storleksordning medger detta område att de olika naturvårdaspekterna kan bli väl tillgodosedda samtidigt som allmänhetens behov av rekreationsområden i denna del av Västskåne också tillgodoses.

För att området skall tåla att frekventeras av en större allmänhet fordras att tillgängligheten ägnas stor uppmärksamhet. I detta hänseende bör särskilt nämnas vikten av att parkeringsplatser iordningställes och att lämpliga vandringsleder utmärkes.

Mot de i ansökan föreslagna föreskrifterna för att trygga ändamålet med reservatet har länsarkitekten intet att erinra utan vill gärna tillstyrka bifall till framställningen.»

Länsstyrelsen, som finner området vara ett av de väsentligaste i länet för allmänhetens friluftsliv och av särskild betydelse för kännedomen av landets natur och skönhet förklarar härigenom med stöd av 7 § naturvårdslagen den 11 december 1964 området med de gränser, som angivas å bifogda karta som naturreservat.

Följande bestämmelser skola gälla för att trygga ändamålet med reservatet:

Nybyggnad får icke ske inom området för annat ändamål än för jord- och skogsbrukets rationella bedrivande; dock må gamla byggnader ersättas med nya och får samtliga bostäder endast utnyttjas för bostadsändamål;

täktverksamhet får icke äga rum med undantag för vattentäkt för bevattningsändamål ej heller får giftpreparat användas inom de skogbevuxna delarna med undantag för bekämpning av möss, sork och kanin;

inom området är förbjudet

att plocka blommor, bryta grenar och upptaga växter,

att campa, dock äger markägaren rätt att inom visst område vid Himmels-
torpet anvisa särskild campingplats för scouter,

att göra upp eld; dock må markägaren företaga sådan risbränning och
dylikt som är en nödtvungen skoglig åtgärd,

att ha hund lösgående (gäller icke jakthund under jakt),

att beträda odlad mark och ej heller planteringar på annan plats än där
stätta eller dylikt är anordnat.

Markägaren äger oavsett vad här ovan stadgats rätt

1) att efter eget bedömande sköta skogen i överensstämmelse med god
skogsvård och för skogsvårdens tillgodogörande upptaga diken, plantera och
avverka,

2) att idka jakt och fiske, samt utnyttja befintligt vattensystem för fisk-
odling,

3) att sätta stängsel om planteringar för att säkra dessa mot viltskador;
dock förbinder skogsförvaltningen sig att vid turiststråk uppsätta stätta
eller dylikt,

4) att på de områden av fridlysningen, som nu eller i framtiden användes
såsom åkerjord eller betesmark, efter eget bedömande vidtaga sådana åtgärder,
som nu eller i framtiden kan anses behövt för drivande av rationellt jordbruk.
Sådana åtgärder kunna bl. a. vara: dikning, dränering, torr-
läggning, skiftessammanslagning genom borttagning av gärdesgårdar, be-
vattning, besprutning och bestoftning av härtill lagligen godkända preparat,
spridning av handelsgödsel och naturlig gödsel,

5) att efter eget gottfinnande förvandla åker till betesmark eller tvärtom
samt i mindre omfattning förvandla åker och betesmark till skog eller
tvärtom samt,

6) att om förutsättningar och behov därför finnes upplåta delar av
björkerödsplatån till golfbana och därtill hörande klubbhus.

Länsstyrelsen kommer att i annat sammanhang upptaga till behandling
frågan om trafiken till området och iordningställande av parkeringsplatser.

Gösta Netzén

Bestyrkes i tjänsten:

B. Ulmén

B. Ulmén

Stadskollegiet i Hälsingborg

Sedan innehavaren av Krapperups fideikommiss, friherre Gustav Gyllenstierna, hos länsstyrelsen hemställt, att ett fideikommisset tillhörigt område — omfattande omkring 1 000 hektar och beläget i Brunnby kommun utmed Skölderviken mellan Arild och det område längst ut på Kullen, som äges av Aktiebolaget Kullabergs Natur — måtte avsättas som naturreservat, förklarade länsstyrelsen, som fann området vara ett av de väsentligaste i länet för allmänhetens friluftsliv och av särskild betydelse för kännedomen om landets natur och skönhet, i resolution den 3 augusti innevarande år med stöd av § 7 naturvårdslagen den 11 december 1964 området som naturreservat. Områdets utbredning och de till tryggande av ändamålet med reservatet meddelade föreskrifterna framgår av resolutionen, varav avskrift bilägges, och den därvid fogade kartskissen.

Såsom antecknats i resolutionen ämnade länsstyrelsen i annat sammanhang upptaga till behandling frågan om trafiken till området och iordningställande av parkeringsplatser. Efter verkställd utredning har länsstyrelsen funnit, att området bäst göres lättillgängligt för allmänheten om såväl enskilda vägen från väg 22 över Kockenhus till Björkeröd som enskilda vägen från väg 1451 till Himmelstorp iståndsättes genom ombyggnad samt parkeringsplatser iordningställes vid vägarnas ändpunkter.

Genom vägförvaltningens i länet försorg har de sammanlagda kostnaderna för ombyggnaden av de två vägarna till erforderlig standard beräknats uppgå till 100 000 kronor. Statsbidrag till bestridande av byggnadskostnaderna kan förutses utgå med 70 % därav. Kvarstår sålunda att täcka återstoden av kostnaderna, 30 000 kronor.

Såsom länsstyrelsen inledningsvis framhållit kommer naturreservatet med säkerhet att utgöra ett eftersökt mål för såväl länets som framför allt bygdens befolkning. Eftersom Hälsingborgs stad utgör centralorten för denna bygd, vänder länsstyrelsen sig till stadskollegiet med en hemställan att kollegiet måtte anslå förenämnda belopp eller 30 000 kronor för att möjliggöra utbyggande av de båda vägarna.

Malmö i landskansliet den 5 november 1965.

På länsstyrelsens vägnar:

K. G. Hjelmqwist

B. Ulmén

